

# 'Schulden maken is duur voor arme mensen'



foto *Hollandse Hoogte*

**armoede | interview | Gemeenten moeten meer ruimte krijgen om mensen met schulden te helpen, zegt Roel in 't Veld.**

*JELLE BRANDSMA, REDACTIE POLITIEK*

In het gros van de gemeenten krijgt schuldproblematiek te weinig deskundige aandacht, signaleert bestuurskundige Roel in 't Veld. "Het is lastig. De kans om politiek met hulpverlening te scoren is klein. Je hoort regelmatig over de circa 45 gemeenten die het redelijk goed doen, maar mijn vermoeden is dat de kwaliteit in de 350 andere gemeenten vaak laag is."

Vier jaar geleden kregen de gemeenten de opdracht van het Rijk om armoede aan te pakken. Vanuit de gemeentelijke raadszaal is goed zichtbaar waar de pijn zit in buurten en wijken, was het idee. Maar er is weinig van terechtgekomen. Niemand is daaraan schuldig, zegt In 't Veld, want met het huidige systeem is de kans van slagen klein.

In 't Veld, hoogleraar en voormalig topambtenaar, kreeg vorig jaar van het ministerie van sociale zaken het verzoek de schuldhelpverlening in kaart te brengen. In 'Een onbemind probleem' constateert hij dat

gemeenten de meerderheid van de mensen met problematische schulden niet bereiken. Veel gemeenten weigeren hele categorieën van mensen met schulden te helpen. Ondernemers (ook de groeiende groep zzp'ers) bijvoorbeeld worden veelal buiten de deur gehouden. De redenering is dat zij de risico's zelf moeten dragen en hulp dus niet nodig is. Mensen met een eigen huis worden ook vaak geweigerd want die zouden hun huis kunnen verkopen om de nood te lenigen. In 't Veld: "Misschien is het wel beter om dat huis te houden, omdat huren duurder kan zijn dan de kosten voor de hypotheek."

De regels zijn rigide en niet gericht op een integrale oplossing, signaleert hij. "Ik geef een voorbeeld: een man moet 5000 euro terugbetalen omdat hij te veel toeslagen kreeg. Een betalingsregeling wordt geweigerd want hij heeft een auto ter waarde van 4500 euro. Die gebruikt hij voor zijn werk in de bouw. Verkoop de auto maar, zegt de Belastingdienst. Een betalingsregeling kan pas als de auto minder dan 2800 euro waard zou zijn. Absurd. Mensen die daar het slechtst voor zijn toegerust hebben te maken met een enorme bureaucratie."

De Belastingdienst is 'tegen wil en dank de boosdoener' bij het ontstaan van schulden. Die geeft toeslagen (zorg, huur, kinderopvang en kindgebondenbudget) en vraagt met de andere hand te veel betaalde bedragen terug. "Dat lukt vaak niet, want het gaat om mensen die dat geld keihard nodig hebben. Dus zitten zij met een schuld." Een toeslag wordt als voorschot toegekend op basis van een geschat inkomen. Valt dat hoger uit dan moet er geld worden terugbetaald.

Problemen worden groter, zegt In 't Veld doordat de communicatie van de overheid met de burger via computers loopt. De

Belastingdienst en Justitie sturen automatisch brieven en boetes. "Daar kijkt geen mens naar. In mijn tas zitten vier brieven van de Belastingdienst aan een Somalische moeder met vier kinderen. Zij moet in vijf maanden 40.000 euro aan voorschotten voor toeslagen terugbetalen. Zij weet zich geen raad. Zij laat zich uitschrijven en duikt met haar kinderen onder in Engeland."

In 't Veld vindt dat sneller hulp moet worden geboden, anders lopen de schulden snel op. "Schulden maken is duur voor arme mensen. De rente bij een pandhuis is 14 procent, rijke mensen betalen voor een lening ruim 2 procent." Verder meent hij dat onderdelen van de overheid beter moeten samenwerken en dat gemeenten hulpverleners beter moeten scholen en meer ruimte moeten krijgen om oplossingen te bieden. "Nu is de regel vaak dat iemand die in de schuldsanering zit geen nieuwe schulden mag maken. Maar misschien is het wel beter om toch extra kosten te maken om een opleiding te volgen, zodat er perspectief is om uit de problemen te komen."